

Tapasztalatok egy 20x50-es monokulárral

Ínséges időkben jól tesszük, ha megbecsülünk minden olcsó és jóminőségű optikát, legyen az egy kis binokli vagy netán egy komolyabb távcsőalkalmatosság. A jutányos Zeiss-objektívek ideje — sajnos — végképp lejárt. Olcsón csupán a Szovjetunióból szerezhetünk be távcsöveket, amelyek közül a 11 cm-es Mizar reflektor és a 20x60-as Tento binokulár örvendő népszerűségnek amatőr körökben.

A "szuper mély-egező" 20x50-es monokulárra Orha Zoltán hívta fel a figyelmemet évekkkel ezelőtt — nem véletlenül.

A szovjet gyártmányú, háromrészes (összetelhető) teleszkóp a fővárosi ofotértekben 1600 Ft-os áron kapható (1990 decemberi adat). Egyszerűen felcsavarozható egy fotóállványra, használata praktikus.

A legvékonyabb cső foglalja magába az okulárt és a fordítótagot. Noha a műszer eredetileg is alkalmas észlelésre, mégis érdemes kissé átalakítani, ha vannak hozzá jó okulárjaink. (Ügyeljünk arra, hogy ne vignettáljon az objektív fénykúpja!) Így azonnal hozzájuthatunk egy 15 mm-es szimmetrikus okulárhoz, melynek látómezeje kb. 55° .

Az objektív 50/350-es ragasztott akromát, amelynek vastag bíbor bevonata ránézésre is biztató.

Minőségi, 11x-es nagyítást adó okulárral a látómező mérete 5° . A kép tiszta és torzulásmentes, a csillag még a látómező peremén is pontszerűek. Asztigmatizmusnak vagy színezésnek nyoma sincs — ellentétben az $f/4$ körüli akromátok (pl. kommersz binokulár-objektívek) képalkotásával. Ez a nagyítás igazán csak sötét égen használható ki. Ekkor viszont 11^m -ig biztosan láthatóak a csillagok, és könnyedén jönnek az olyan rejtőzködő objektumok, mint pl. a Hellix- vagy a Círusz-köd. Közepes nagyításokkal (30–60x) észlelhető az összes Messier-objektum. Lakóhelyem közepesen fényszennyezett égen is $12^{m,2}$ volt a határfényessége csillagokra.

Jól bírja a kis objektív a nagyobb nagyításokat. Az Epsilon Lyr már 75x-ósszal is "kétszer kettő". A diffrakciós kép kifogástalan. A kis nyílás miatt az $f/7$ -es fényerő ellenére sem zavaró a színi hiba. Csupán enyhe ibolya színgyűrű látszik a Hold körül, melynek felszínéről még a fókusznyújtással elért 150x-es nagyítás is éles képet adott.

Persze ez a kis refraktor nem azoknak az amatőröknek való, akik nem tudnak megalkudni $1''$ -nél szélesebb kettősökkel vagy 14^m -nál fényesebb változócsillagokkal. Viszont jó választás lehet mindazoknak, akik egy olcsó, praktikus és kitűnő távcsővel

- akarnak megismerkedni az égbolttal, vagy
- szeretnék kiegészíteni nagyobb műszerüket,

hiszen egy RFT előnye mellett szinte egy 50/540-es Zeiss-refraktor tökéletességét nyújtja.

BABCSÁN GÁBOR